

(Върху) Апокалиптични писания
GA 90a

Рудолф Щайнер

10 октомври 1904 г.

(Върху) Апокалиптичните писания I

(Върху) Апокалиптичните писания II

17 октомври 1904 г.

(Върху) Апокалиптичните писания III

24 октомври 1904 г.

Лекция I

В последната лекция говорих за етапите от развитието на човека, на които той става способен да говори за „апокалипсис“ и освен това, самият той да го провъзгласи. Казах, че погледът на виждащия трябва да обхваща толкова обширни епохи, че да обхване времето преди човекът да започне да преминава през въплъщения като индивид, както и епохите, които са предшестваха тези пътувания през раждания и смърти. Казах също, че преди това видение да е възможно, Чела (ученикът) трябва да е достигнал третата степен на Чела.

Това важи и за Апокалипсиса на Свети Йоан. Видението на този, който наблюдава света по този начин, не се различава от това на другите Посветени. Трябва да осъзнаете още в началото, че подобни видения или висши преживявания (или както и да се наричат) не се различават едно от друго. Колкото и странно да изглежда за някой, който не е посветен, ако например се направи позоваване на четирите Звяра, разказът, даден от един Посветен, няма да се различава от този, даден от друг. Двама Посветени няма да дадат различни разкази за едно и също нещо. За да ви дам картина, ще говоря за това, което всеки Посветен от тази степен преживява по отношение на еволюционния път на човечеството. Посветеният, който е съобщил съдържанието на Апокалипсиса, е изследвал епохата, предшестваща тази на нашата настояща Коренна Раса, е изследвал двете човешки раси, предшестващи нашата, е изследвал времето, когато човекът за първи път е приел сегашната си форма в средата на Лемурийската Раса, е изследвал и живота, който се простира отвъд раждането и смъртта. Преди този момент от времето, в средата на Лемурийската епоха, конституцията на човека е била съвсем различна от тази на човешкото същество, което стои пред нас днес. Ще започна от една съвсем определена точка.

Човекът на днешния ден се състои, както знаете, от седем тела: физическо тяло, етерно тяло, астрално тяло и четири други. Тук ще разгледаме само трите по-нисши тела. Има физическо тяло, което се възприема с обикновените сетива, и етерно тяло, което не се възприема от тези сетива. Етерното тяло може да бъде възприето от онези, които са придобили необходимата способност, като им се напомня физическото тяло на въпросния човек. Тогава те виждат в пространството „двойник“ на човека. Цветът на този „двойник“ е горе-долу този на прасковен цвят. В този „двойник“ е вградено, така да се каже, астралното тяло, блестящ овал. Когато човек умре днес, висшите тела, включително етерното тяло, се издигат от физическото тяло. В периода непосредствено след смъртта астралното тяло все още е свързано с етерното тяло. След няколко дни астралното тяло напуска етерното тяло и започва да изминава пътя, който трябва да извърви между смъртта и новото раждане. Позицията на етерното тяло днес е само на посредник между активността на астралното тяло и физическото тяло. В сегашното земно съществуване на човека,

именно физическото тяло е от най-голямо значение за него. Физическият мозък е инструментът за най-висшата духовна активност на човека. Етерното тяло е посредникът, свързващото звено между активността на висшите тела и физическото тяло. Не е имало разтваряне на това свързващо звено нито в първите две раси, нито в ранната част на третата раса. В така наречената Полярна раса (първата коренна раса) етерното тяло е било най-важно. Цялото тяло на човека по това време се е състояло от фина етерна субстанция. Едва по-късно етерното тяло се е уплътнило, като се е проникнало с физическа материя. В края на първата коренна раса човекът не е бил прикован към земята, както е днес. Той се е носил през етерната земя и органите му също са били етерни. Той е бил етерно същество. По времето на Лемурия, чрез постепенно уплътняване, той е придобил физическа телесност. Но дори в средата на Лемурийската епоха той не е бил толкова плътно същество, колкото е днес. В началото на третата Коренна Раса (Лемурийска) материята е била само малко по-плътна от тази на облачните образувания над планините днес. Именно в тези „огнени облаци“ хората са се въплъщавали по това време. Следователно Съществата, които са дошли като най-висши Интелигентности от други светове на земята, за да бъдат учители на хората, се наричат „Синове на Огнената Мъгла“.

Когато геологът ни връща към определена епоха от земната история, когато физически останки от човешки същества вече не могат да бъдат открити, всички физически следи се губят. Това е така, защото в определен период човекът се е състоял от толкова фина, разредена материя, че в по-ранните слоеве на Земята не съществуват физически следи. За да има израз на нашия език за прехода от фината, етерна материя към физическа материя на онези същества, които са се развили до физическа плътност, езотерикът говори за етапа на човека Орел. Физическият човек в тази епоха се нарича Орел. На езика на езотериката Орелът е човекът от Лемурийската раса, който си проправя път от етерна материя към плътна, твърда материя. Лемурийската раса е последвана от Атлантската раса.

В тази Атлантида, човекът първоначално е бил надарен с малко по-плътно етерно тяло. По това време той все още е бил в състояние да контролира живите семенни сили на растенията. Посредством Прана (жизнената сила) на растенията той е задвижвал дирижаблите в Атлантида, описани от Скот-Елиът. Това ни показва, че в онази епоха човекът е имал по-голяма власт над своето етерно тяло (етерния си „двойник“), отколкото днес. По-късно човекът ще постигне господство над още по-висшите тела. Този процес, който е действителен и реален процес, е описан подробно от апокалиптиста.

Вторият етап, където човекът все още е имал господство над етерното си тяло, е обозначен с езотеричния израз: етапът на Човека Лъв. Човекът Лъв е технически израз за атланта.

След това идва човекът от Петата коренна раса, арийската раса, който е обозначен с думата „Бик“, защото най-вече се проявяват физическите сили.

Тези три обозначения: Орел, Лъв, Бик, се отнасят до определени и последователни етапи от еволюцията на човечеството. Посветеният в определени Мистерийни школи се научава да разбира определен език и писменост, на които онези, които имат познания за всеобхватните истини, изразяват своите преживявания. Това е език, на който всички Посветени на земята пишат и говорят, символичен език, символична форма на реч. Всеки, който го е научил, го разбира и когато открие определен знак в древни записи, знае, че той има определено значение.

В хода на някои от тези лекции ще говоря за някои от тези знаци, за най-елементарните от тях. Знак, често използван за обозначаване на тези етапи от човешката еволюция, е този на два преплетени триъгълника, които заедно образуват шестоъгълна фигура. По-долу се намира триъгълник, който символизира предишните състояния. Трите ъгъла не са запълнени; те означават трите първоначални състояния на човека. В средата е истинският човек. Тази трайна същност, която преминава през въплъщенията, остава през всички етапи. Това е, което се обозначава като Човек.

И така, ето четирите начина на съществуване, чрез които човекът става човек в хода на своята еволюция. Те са обозначени с двата преплетени триъгълника. Ако изучите този знак, ще разберете защо тези четири Звяра се споменават винаги, когато апокалиптикът говори за тези етапи на еволюцията. Те се появяват и в книгата на пророк Езекиил. В Апокалипсиса на Свети Йоан те са описани по много специален начин.

Апокалиптикът пронизва завесите, които отделят човека от областите, в които той може да съзерцава тези по-ранни етапи на еволюцията. Други органи трябва да се развият в човека, преди той наистина да може да види какво се е случило преди на Земята. Етапите на еволюция, през които човекът е преминал и които са станали невидими за него, за които той вече не е съзнателен, трябва отново да станат жива реалност за него. Така в апокалиптиста етерното тяло трябва да е било разпалено за живот, той трябва да започне действително да вижда; цялото му същество трябва да се превърне в „око“.

Следователно, Апокалиптикът трябва да може не само да се пренесе обратно в етапите на Орел, Лъв, Бик, но и да го направи като Виждащ. И на третия етап на Посвещението, Чела действително придобива тази сила на виждане.

Това, което описвах тук, се намира в четвърта глава на Апокалипсиса на Свети Йоан. Апокалипсисът описва не само миналите етапи на човешката еволюция, но и бъдещите етапи. За да разбере тези бъдещи етапи, човек трябва да може, като ясновидец, да използва силите на етерното тяло и на висшите тела, които в хода на еволюцията са излезли от употреба. Човекът от Петата коренна раса може да се движи свободно, може да осъзнава себе си само във физическото тяло. Но той се развива по такъв начин, че по-късно може да стане съзнателен във висшите тела. В настоящата подраса на Петата Коренна Раса ние сме постигнали много дълбоко развитие, а именно това на физическия интелект. Нашата настояща подраса (петата) ще бъде последвана от шестата подраса, а след това отново от седмата. Това ще доведе до края на нашата Пета Коренна Раса. Тя ще бъде последвана от друга, по-висша Коренна Раса, а след това отново от друга. Тази еволюция следователно се състои във факта, че човекът се учи все повече и повече да използва своите по-висши тела.

Движим се към много определена цел, защото сме на път от петата към шестата коренна раса. Човекът сега използва физическия си интелект за всичко; той приема определено морално учение и религия. Това го управлява, защото физическият интелект има власт. Индивидът неизбежно трябва да търси своето благополучие, своето щастие за сметка на другите. Индивид, който се стреми към по-висше развитие, се стреми да се издигне над условията на ежедневието. В окултните школи се използват три думи, за да се характеризира Новата ера, ерата на новата, по-късна човешка раса. В областта на общия живот думата е „братство“, братска любов.

Ето защо Теософското общество е приело Всемирното Братство за основен принцип в своите деклариращи цели, защото целта на Теософското общество е да се подготви за живот в Шестата раса. Тогава човекът ще се чувства щастлив само когато щастието не е придобито за сметка на другите. Това е истинският морал. Нашата наука е материалистична. Това ще бъде различно в следващата подраса. Ние се стремим към различна форма на наука, а именно към „пневматология“. Учението за духа, духовното, ще бъде доминиращо в новата раса. А в сферата на религията управляващият принцип ще бъде нещо, което днес все още не е възможно, защото интелектът стои на пътя. Човекът сам ще възприеме съществуването на Божествен Световен Дух. Това е свободният религиозен принцип на следващата раса. Братска любов, пневматология, самоуправление в религиозните въпроси - тези три принципа ще характеризират бъдещата раса, която бавно се подготвя в нашия собствен живот. Седма раса ще приеме съвсем различни форми на живот, за които ще говорим друг път.

Християнството се е родило в четвъртата подраса. Тази подраса е била предшествана от третата. В определени времеви цикли това, което вече се е случило, се преразказва. Първите три подраси преразказват накратко етапите на Орел, Лъв и Бик. Това са били подготвителни раси, докато истинската задача на расата се е появила в четвъртата подраса, която е обозначена с изрази Човек или Бог става Човек. Християнството е възникнало в четвъртата подраса. Петата подраса, нашата настояща, е започнала около средата на Средновековието. Това е, което наричаме, говорейки в най-широк смисъл, германска подраса. Тя се е отделила от така наречената латинска раса. Този термин е бил използван, за да включва всичко, в което се е вливал потокът на християнството и което се е развивало постепенно в духовния живот на Европа. Тази четвърта подраса е била предшествана от трите други подраси, в които по-ранните са били преразгледани накратко.

В Апокалипсиса тези седем състояния или етапа са обозначени от седемте „Църкви“ или Общности. Общностите са представители на седемте подраси. Думите, изречени към Общностите на Ефес, Смирна и т.н., са насочени към различните подраси. Членове на различните раси все още живеят в света; членове на първата подраса на Петата коренна раса все още оцеляват. Индийският народ принадлежи, по същество, към тази подраса. Първоначалните индийски народи са довели културата на Мисълта до израз в най-висшия смисъл. Най-висшата сублимация на Мисълта е получила израз в древна Индия. Тази първа подраса е обобщила накратко развитието на лемурийския човек, който е бил човек на „чувстването“. Членовете на нашата настояща раса (арийска) са хора на „мисленето“. Паметта се е развила за първи път в Атлантида. Лемуриецът не е имал памет. В първата подраса (индийската) човекът наистина е мислил, но мисленето му е било вид чувство и това, което е мислил, е намерило израз в старата ведическа цивилизация. Четете правилно ведическата литература, ако, докато четете, останете с впечатлението, че мисълта се къпе в чудесен свят от чувства. В цивилизации, където паметта идва повече на помощ на мислите, където външните обичаи запазват тази култура на паметта в почитането на древни герои, където паметта на велик изобретател, откривател или цар е установена като принцип на моралния живот, където се съставят дълги списъци с имена и данни; в тези цивилизации са възникнали основите на Календара. Много е било записано в ранните раси от древните индийци и персийските магове. И от тези паметници са възникнали първите начала на Календара. Днешните хора са се развили от тези ранни подраси. Човекът е напреднал до петата подраса, защото е осъзнал, че Божественото е в него самия, защото е разбрал апокалиптичната прогресия.

Но първата подраса, която става ясно изразена във Ведите, също е могла най-лесно да се поддаде на грешка. Чувството все още не е било достатъчно силно, за да позволи на Мисълта да се превърне в истинска вътрешна. И така, в индийската

култура са очевидни два аспекта. От една страна, имаме възвишените идеи за духовни Божества, съдържащи се в древната ведическа култура, тази чудна религия, за която онези, които не я познават истински, не могат да си съставят никаква представа; нито пък могат да си съставят никаква представа за дълбините на Веданта. Всичко това е духовно учение с равновесие и яснота, за което в Европа се казва, и с право, че всеки път, когато човек се потопи в тези дълбини, след като се е обучил да остане неподвижен и спокоен в душата си, те са винаги и отново източник на ново удивление. Удивлението, което може да бъде предизвикано от нашия съвременен живот, избледнява в нищото пред лицето на това, което древната индийска култура може да предложи. Но от друга страна, индийските народи са се отдалечили на идолопоклонство в най-грубата му форма. Това, което обикновено може да се намери в книгите за древноиндийската култура, е смесица от идеи за богове и религиозни концепции и не дава истинска картина. Трябва да се прави рязко разграничение между идолопоклонството, преобладаващо сред хората, и възвишения, величествен духовен свят на брахманите. Великите светли страни на живота на човечеството винаги имат своите сенчести страни. Тогава в чиято нация или раса е имало индивиди с високо духовно развитие, те често самите са упорствали да се придържат към външни фактори. В „Писмото до общността на Ефес“ Апокалипсисът се опитва да даде картина на тези явления. От едната страна има тези, които са запазили „първата си любов“, а от другата - тези, които са изоставили делата на „първата си любов“ и са паднали на по-ниско ниво. Николаитите са посочени като онези, които считат външните неща за единствена цел на човека. Монументални думи трябва да бъдат отправени към онези, които живеят в такава общност.

Исках само да покажа как събития от световна важност са засегнати в този пасаж от Посланието до общността на Ефес, който е представител на тези условия.

Цитат от Откр. 2:1-7: До ангела на ефеската църква пиши: Това казва Оня, Който държи седемте звезди в дясната Си ръка, Който ходи посред седемте златни светилника: Знам твоите дела, трудовете ти и търпението ти, и как не можеш да търпиш злите; и си изпитал онези, които наричат себе си апостоли, а не са, и си ги намерил лъжци; и си търпял, и имаш търпение, и заради Моето име си се трудил, и не си отслабнал. Обаче имам нещо против тебе, че си оставил първата си любов. И така, спомни си откъде си паднал, и покай се, и върши първите дела; иначе ще дойда скоро при тебе и ще преместя светилника ти от мястото му, ако не се покаеш. Но това, което имаш, е, че мразиш делата на николаитите, които и Аз мразя. Който има ухо, нека чуе какво говори Духът на църквите: на победителя ще дам да яде от дървото на живота, което е посред Божия рай.

Лекция II

Днес ще продължим изучаването на Апокалипсиса. Всеки, който желае да разбере цялостния смисъл и дух на произведение като Апокалипсиса, трябва преди всичко да има ясна представа за това как функционират религиите и как е действало и християнството в началото, тоест какви сили са направили възможно християнството, подобно на другите религиозни системи, да излее живота на Духа в мощ и слава върху човечеството.

Днес е твърде разпространено убеждението, че простичките, обикновени думи, разбираеми за всеки, трябва да съдържат истината, и съществува известно нежелание да се издига духът до висините на мисълта, до висините на свръхсетивното виждане. Хората са против това. Често чуваме да се казва, дори от теолози, че всичко, което не може да се облече в най-простите думи, които всеки може да разбере, може да бъде от малка полза за истината. Всеки, който поддържа този възглед, ще бъде неспособен да разбере смисъла и духа на произведение като Апокалипсиса или мистичното Евангелие от Йоан. Няма нищо, което може да се каже срещу справедливостта на твърдението, че истината трябва да се разкрива с прости думи, защото този, който иска да провъзгласи истината, трябва да намери начини да говори на най-простите сърца, трябва да намери думи, с които да говори на онези, които стоят на върховете на науката, културата и образованието, както и на онези, които се наричат „прости“ хора. Но силата, вътрешната сила не може да намери израз в простичките, обикновени думи. Тази сила произтича от най-висините висоти на духовния живот. Християнството също в ранните векове е имало Мистерийни центрове, места за посвещение, където не само са били давани прости думи, универсално разбираеми учения, но са били разкривани откровенията на духовното виждане на най-високото му ниво. В Евангелието от Йоан това духовно виждане се простира до сферите, където пространството и времето вече не означават нищо. Онези, които не са участвали в Мистериите, не са били всички способни да говорят за тези откровения на най-висшите сфери на духовния свят. Затова Църковният отец или Учител от първите християнски векове е намирал популярни, прости думи, чрез които да намери достъп до сърцата на необразования народ. Самият той е имал в себе си силата, мощта, принадлежаща на провъзгласяването от висините на духовния живот. Има известни индикации за това в самия Апокалипсис. Трябва само да прочетете с разбиране най-значимите пасажии в Апокалипсиса и ще откриете, че това, което е извлечено от висините на духа, е събрано в една голяма, всеобхватна картина на света.

Цитат от Откр. 1:9: „Аз, Йоан, който също съм ваш брат и съучастник в скръбта, в царството и търпението на Исус Христос, бях на острова, наречен Патмос, заради словото Божие и заради свидетелството на Исус Христос. Бях в Духа в Господния ден...”

Той казва, че е бил на остров Патмос, което означава място на посвещение, и е получил това откровение. И го е получил „в духа“. На други места говори малко по-различно. В началото на четвърта глава той казва,

„След това погледнах, и ето, врата се отвори на небето; и първият глас, който чух, беше като тръба, която ми говореше и казваше: „Качи се тук и ще ти покажа какво трябва да стане след това...“

Първите три глави съдържат същността на това, което се опитам да предам накратко в последната лекция. Но след това идва описание на съдбата на Коренната раса, която ще последва нашата собствена. Ето защо Апокалипсисът прави ясно разграничение между двата вида видение - Вдъхновение и Интуиция. По-нисша форма на Интуиция е достатъчна, когато става въпрос за разкриване на съдбата на предишна Коренна раса, но по-висша форма на Интуиция е необходима, за да се види какво ще се случи след нашата собствена Коренна раса, например, по време на шестата и седмата Коренна раса. Това се намира отвъд обхвата на видението, върху което се основават първите три глави, и може да бъде разкрито на виждащия само когато той се възнесе до Девачан. Съдбата на Коренната раса никога не се разгръща пред нас в областта на астралното зрение, колкото и високо развито да е то. Затова апокалиптистът казва, че е чул гласа „в духа“. До края на трета глава на Апокалипсиса имаме работа с по-висше астрално зрение; от четвърта глава нататък - с Деваханично зрение. Посветените от всички епохи говорят така, както говори Свети Йоан, авторът на Апокалипсиса.

Но Апокалипсисът на Свети Йоан се различава в едно отношение от другите дълбокомислени писания на Посветените. Гледната точка е различна. Богословът Йоан говори в Апокалипсиса като християнин, от християнска гледна точка.

Следователно, всеки, който желае да чете Апокалипсиса с истинско прозрение, с правилно чувство, трябва да се потопи не само в богословското, но и в човешкото отношение и чувство на дълбоко посветен християнин, който сам е преживял пълната сила на християнското откровение.

Едно важно изказване може да се намери в Първото послание на св. Йоан.

Цитат от 1 Йоан 5:7,8: „Защото трима са, които свидетелстват на небето: Отец, словото и Светият Дух.“

... И три са, които свидетелстват на земята: духът, водата и кръвта ...“

Трите принципа, които „носят свидетелство на небето“, са известни на теософа като Атма, Будхи и Манас. Християнинът нарича трите принципа, които са в основата на света: Отец, Слово и Свети Дух. Християнин от първите векове би се въздържал да говори за Отца.

„Никой не идва при Отца, освен чрез Мене.“

Тези думи са били изречени от самия велик християнски Учител, от Този, чрез Когото самото християнство е дошло на света. Сега говоря изцяло в смисъла, в

който би говорил един посветен християнин от първия период на християнството. Той е вярвал в Отца и е вярвал, че може да познае Отца само чрез Словото. И какво е било Словото? На непосветения е възможно да се предаде само слаба представа за това, което посветеният християнин от първите векове е наричал „Слово“, и дори тогава това може да се направи само чрез сравнение. Най-висшето, до което човек може да се издигне, е Мисълта. Човек се издига чрез Мислите до живот в Девачан. Той живее в Девачан. Само че не го осъзнава. Характерното за земния човек е, че той живее едновременно в три свята: физическия свят, астралния свят и деваканичния свят. Но той осъзнава себе си само във физическия свят. Най-висшето проявление, което може да съществува в света, е било за всички религии, а също и за християнството в най-ранната му форма, светотворната Воля. И когато християнинът казва нещо за Отца, то винаги е в смисъл, че Отец е светотворната, универсална Воля. Когато човек желае да изрази най-висшето, което е в него, Деваканичното, Мисълта, чрез Волята, тоест чрез светотворния принцип, тогава това се прави, на първо място, чрез Речта. Словото е в човека вестителят на Духа чрез Волята. И така, ранният християнин е казал: всичко, което съставлява нашия свят, се схваща в най-висшия смисъл чрез Словото, но сега чрез Словото, което е възникнало чрез Висшата, светотворческа Воля, точно както човекът изразява най-висшето, което е в него, чрез думите, чрез силата на волята. И така, християнинът е казал: „Отец е изразил Своя Дух, Светия Дух, чрез силата на СЛОВОТО.“ Затова е написано в Евангелието: „Всичко чрез Словото е станало и без Словото не е станало нищо, което е станало.“

Третото лице е Светият Дух. Светият Дух е същият за Космическото Всичко, както духът на отделния човек е за човека. Духът слиза в Космическото Слово. Ако християнинът искаше да си представи това, той казваше: Точно както когато човек говори, думите му звучат във въздуха, привеждайки въздуха във вълново движение, а мисълта му живее по-нататък във вълните на въздуха, точно както словото е въплъщение на човешкия дух, така и светът е въплъщение на Божественото Слово. Всичко е станало чрез Словото и без Словото не е станало нищо от това, което е станало. С това се утвърждава, че същностният, основен принцип е най-висшето, което човек може да види въплътено в света. Това е Словото и това Слово е обозначено като Втора Божествена Личност или като Син Божий, като Най-висше Същество, не като абстрактен образ на Световната душа, замислен в пантеистичен смисъл, а като Същество, далеч по-лично и индивидуално от човешката личност, човешката индивидуалност. Трябва твърдо да се има предвид, че „Словото“ е израз на Най-висшето Същество, чрез Когото работи цялата вселена, точно както човекът може да вижда с очи, да чува с уши, да възприема с интелект. Това Същество, за ранните християни, става Човек в Този, Когото те разпознават като Проповедник на Евангелието.

Така за ранните християни Събитието в Палестина е имало космическо значение. Този, Който е ходил в Палестина, за първите християни не е бил човек като другите хора. За тях Той е бил Словото, станало плът, Този, Който във великата Вселена може да бъде видян с очи, чут с уши, схванат с разум, и това безкрайно Същество е дошло в човешка форма. Който не разбира това, който се опитва да изопачи значението на Бога, станал плът, това Слово, което е Богът, станал плът, който не поддържа възгледа, че тук е било Въплъщението на Бога в Исус, не може наистина да разбере ума и мисълта на първите християни. Той наистина е бил уникална Личност. Евангелието изразява и това по славен, най-мощен начин. За тези, които могат да четат правилно, Евангелието ясно посочва факта, че християнският посветен се е възнесъл до девачаническо видение. За да разберете напълно християнството обаче, моля ви да помислите за следното.

В разказа за живота на Исус и за живота на Буда има голямо сходство. Това сходство в Благовещението, в годините на учение и т.н., често е било подчертавано. Мистикът разбира причината за това сходство, защото знае, че такъв живот се повтаря в определени епохи от човешката еволюция. Но в Христовия живот има нещо друго, нещо съществено различно от живота на Буда, и първите християнски посветени са разбирали това. Ако следвате живота на Исус, стигате до събитието, описано като Преображение. Исус отишъл с учениците Си Петър, Йоан и Яков на планината и се преобразил; Той бил просветлен отвътре и Моисей и Илия се появили от двете Му страни. Тогава учениците получили значителни откровения. Това е индикация за момент от върховна важност. Моисей и Илия се появяват от двете Му страни. Времето е трансцендентно, миналото е станало настояще. Така е и в Девачан. Във физическия свят имаме пространство и време. В астралния свят имаме само време. В Девачанския свят обаче няма време, няма пространство. Моисей и Илия, отдавна починали, присъстват непосредствено. Това означава, че при Преображението тримата ученици, Петър, Яков и Йоан, са били пренесени в състояние на девачанско видение. След Преображението първо стигаме до това, което е важно. Това е действителната жертвена смърт, страданието, умирането, които не се случват в живота на Буда. Буда излиза със своя ученик Ананда и става Просветлен. Когато сцената е описана в живота на Буда, ѝ се дава различна форма, пригодена за разбирането на хората. Преображението обаче идва в края на живота на Буда, докато наистина значимата епоха в живота на Исус започва с това събитие. С това се посочва Христовото учение относно всички стари религиозни системи на предишните подраси на Петата коренна раса. Христос искаше да каже: „Разбираме пророчествата, предишните прокламации в старите религиозни системи за това, което сега провъзгласява Евангелието, разпознаваме, че в древните Мистерии словото на истината е било преподавано и разкривано.“ Но едно нещо е станало реалност чрез християнството. И това е изразено с думите: Блажени са онези, които не виждат и въпреки това вярват. Това олицетворява великото,

световноисторическо значение на християнството в неговото Евангелие. Това, което преди се е постигало чрез Посвещение от малцина избрани в уединението на Мистериите-Храмове, постигано чрез видение на великите космически истини в скритите крипти на Мистериите-Центрове, сега може да бъде постигнато от онези, които не са имали действително видение, но са били способни да вярват с вътрешна свобода на душата. Следователно, това, което преди се е случвало в скритост, в уединението на Мистериите, върховната Мистерия, в която самият човек преминава през портата на смъртта, за да се въздигне отново в по-висш живот, Тази най-дълбока от всички Мистерии-тайни, която непосветеният не може да разбере в истинското ѝ значение, се разигра на великата сцена на външното световно съществуване. Това, което се случи в Палестина, се случи като действителен, исторически факт, следвайки във всеки детайл свещените действия, които преди това са се извършвали в Мистериите-обреди. Обрядите на жертвоприношението и жертвената смърт непрекъснато се повтаряха в Мистериите. Но старите Мистери-учения трябваше да бъдат представени на света в по-популярна форма. С това чрез християнството беше постигната по-нататъшна стъпка, стъпка напред в разбирането на ранния християнски посветен, стъпка, която води човека отвъд етапа, до който старите религии биха могли да го доведат.

Кои бяха старите религиозни учители? Те бяха учители на човечеството. Важното беше това, което те проповядваха. Действителните учения на Буда, Зороастър, Конфуций, Хермес, Питагор, Лао Дзъ, самите думи бяха важни. Тези учители стояха сякаш на висока планина и оттам провъзгласяваха Най-святото Слово. Но беше възможно и нещо друго. Самото СЛОВО слезе и прие човешка форма. Отсега нататък не ставаше въпрос за това какво се провъзгласяваше, а за това какво се живееше, живееше в най-дълбокия смисъл. Целта беше изпълнена. В древни времена пътят за нашата Пета Коренна Раса беше очертан. Ученията и заповедите, истините, дадени от старите основатели на религиите, Лао Дзъ, Конфуций, Мойсей, Буда, бяха дадени с тази цел. Но Самото СЛОВО слезе в плътска форма и живееше сред нас. Тройното изказване стана реалност: Аз съм Пътят, Истината и Животът. Християнският Посветен посочи казаното от мен с думи на голяма дълбочина. Всички основатели на древните религии са били считани за въплътени ангели, пратеници на Божеството. „Ангел“ означава Пратеник на Божеството. Но сега дошъл Един, пред Когото ангелите забулили лицата си в благоговение и се паднали в нозете на Мистичния Агнец, в нозете на Бога, станал плът. Тайната е, че Агнецът, Който станал плът, е обозначаващ по-дълбоко слизване в човечеството, живот сред хората. По-ранните Учители са провъзгласявали Словото от върха на планината. Но Христос слязъл в долината, живял като Човек сред хората. Той не заповядвал какво трябва да се направи; Той не просто провъзгласявал истини, но в самия си живот Той проявил Словото. За християните това е, което отличавало неговата религия от другите религии. Това го е довело до ядрото и центъра на това, което християнският

посветен провъзгласява като Апокалипсис или тайно откровение. Ще говорим следващия път защо Словото, станало плът, е било наричано още Агнец.

Ще ни е станало ясно, че Агнецът трябва да се разглежда като централна фигура в Апокалипсиса и че само чрез Агнецът може да бъде разкрито бъдещето на човечеството. В четвърта глава на Апокалипсиса, където човекът е изведен, където се отваря небето, му се съобщават истините на висшия свят. Мистичният Агнец е, Който отваря печатите на света. Тук се среща с вече преобразената Плът. Оттук и въпросът: Какво се разкрива на човек, преминал отвъд висините на християнското астрално виждане? Мистичният Агнец му се разкрива. Деваканският свят лежи отворен пред него и тогава той е способен да разкрие най-съкровенията тайна, която трябва да бъде разкрита, когато времето се изпълни, т.е. когато седмата подраза на нашата Пета Коренна Раса е завършена и нова раса на човечеството, заедно с нов етап на еволюция, е наближила.

Така в Апокалипсиса имаме описание на Съдбата на 5-тата подраза и на началото на нова конфигурация на света, характеризирани с думите: Пневматология, Обществен живот, основан на любовта, Морал.

Този свят е обявен в тайната, която се разкрива чрез отварянето на седемте печата, разкрита чрез Този, Който направи възможно изпълнението на тази тайна, като дойде сред хората. И Той ще я изпълни, когато времето узрее, когато нашата Коренна Раса е готова да премине в този свят и да достигне етапа на еволюция, обозначен с тези три думи: Пневматология, Обществен живот, основан на любовта, Морал.

Такива са дълбините, от които трябва да се извлече съдържанието на Апокалипсиса. Това не означава, че истинското християнство може да се извлече само от тези дълбини. Но истинското християнство трябва да бъде пронизано от огън и човек може да разпали този огън в себе си само когато черпи силата му от по-висше виждане. В християнството плодът на това по-висше виждане е Апокалипсисът.

Лекция III

Преди да продължа с обяснението на апокалиптичните писания, трябва отново да повторя, че това обяснение може да бъде от истинска стойност само за онези, които са били в Теософското движение от значително време и които подхождат към теософския възглед за света с известно съчувствено разбиране. Тук ще трябва да се кажат много неща, които биха могли да накарат противниците си да приписват всякакви фантастични неща на Теософията и които, на първо място, ще бъдат смятани от рационалистичните мислители за голяма глупост. Познаването на природата на теософската мисъл и чувство е от съществено значение, за да не се разбере погрешно казаното във връзка с Апокалипсиса.

Това, което казах за връзката на християнството с Исус Христос и за връзката на автора на Апокалипсиса с Исус, трябва да се има предвид здраво, ако искаме да разберем какво следва.

Ключовият камък за истинското разбиране на мястото на християнството в света се крие в поговорката: Блажени са онези, които вярват, дори и да не виждат.

Както вече казах, значението на това изказване се крие във факта, че това, което преди се е случвало в дълбоката тайна на Мистериите-Храмове, е било пренесено чрез християнството на голямата световна арена. „Това по никакъв начин не опровергава историческата реалност на събитията в Палестина между 1 и 33 г. сл. Хр. Гледната точка на онези, които виждат корена на тези неща, ще бъде много по-скоро, че познатата християнска традиция е историческа истина. Следователно в това отношение теософията е в съгласие във всяка точка с това, в което вярват християните. Но историческият факт в началото на нашето летоброене е и нещо друго и ние го разбираме правилно, когато го разглеждаме като мистичен факт, когато осъзнаем, че пътят на Страстите, Смъртта, Възкресението, Възнесението са исторически събития, които преди са се случвали в Мистериите.“

В Библията има дума, която показва как древната мистерия е свързана със собственото си изпълнение, с християнството. В християнството всичко, което е сочело към Христос преди действителното Му появяване, се нарича: Обещание. Тези, които разбират тези неща, знаят, че „Обещание“ не означава нищо друго освен това, че това, което се е случило в Палестина, е било „Обещано“ в тайната на Мистериите. Можем да го разберем от самите думи на древните писания.

Помислете само за Мистериите на Гърция. Това, което се е случвало в тези Мистерии, в дълбока тайна и е преживявано само от Посветените, е било Страданието, Смъртта и Възкресението на „Сина Божий“. Те са го преживели чрез подготовката, която са преминали, чрез обучението си на по-висши нива. Така в Мистериите Посветеният е виждал Страданието, Смъртта и Възкресението на Сина Божий. Това е било изобразено пред очите на духа им. Това е Обещанието. И тогава това Обещание е било изпълнено – в Палестина. Ето обяснението на

изказването: блажени са не само онези, които са били виждащи в Мистериите, но и онези, които са способни да вярват не само в Словото, разкрито на мистиците, но и във Словото, станало плът. Това е смисълът на това изказване. От тази гледна точка трябва да разберем връзката, в която Йоан Апокалиптист стои към Мистериите на древността и към християнската Мистерия. Тогава ще бъде хвърлена светлина върху много пасажки.

В Апокалипсиса се казва, че са отворени седем печата. Какво означава отварянето на печатите на езика, на който е написан Апокалипсисът?

От незапомнени времена тайната на Божиите Синове, които стават хора, е била пророчески обявявана на мистиците. И на езика на Апокалипсиса, представянето на тази тайна на физически план се нарича отваряне на печат. На езика на окултизма отварянето на печат не означава нищо друго освен провъзгласяване на нещо, което преди е било известно само на Посветените и е било представено само в рамките на Мистериите. Дадената картина е вярна в самите си детайли. Това, което по-късно е разкрито, в по-ранни времена е било виждано в рамките на Мистериите. По времето на Мистериите не е имало книга, която да записва какво се е случило в Мистериите. Това се е случило едва по-късно. Такава книга е Евангелието.

Евангелието съдържа това, което преди е било представено в Мистериите, и това, което е написано там, е „разпечатано“ за онези, които са готови за него.

И кой ще бъде готов? Ето нещо, което трябва да схванете в цялостния му контекст в Апокалипсиса. Нещо е провъзгласено на седем Общности. Чували сте, че тези седем Общности са представители на седемте подраси на Петата Коренна Раса. Кои тогава са Проповедниците? И кои са тези, до които е отправено провъзгласяването? Тук трябва да мислим от езотерична гледна точка за появата на Христос в сравнение с други явления. (Ако сте чели последния брой на списание „Луцифер“, там ще намерите нещо, което сега накратко ще повторя.)

Еволюцията на човечеството е под ръководството на могъщи Водачи, които насочват по-нататъшния му прогрес. На езика на езотеризма тези Водачи се наричат Ману. Следователно Ману е Съществото, което в началото на една раса дава великия импулс, посоката, в която расата трябва да се развива. Сега живеем в Петата коренна раса. Когато след унищожаването на Четвъртата коренна раса (атлантската), тази Пета коренна раса започна своето развитие, великият импулс беше даден от Ману на Петата коренна раса. Ману не е в същия смисъл човек сред хората, както другите изключителни човешки индивидуалности. Още преди човечеството на земята да се изпълни с дух, Ману вече беше достигнал възвишен етап на развитие. Именно в Третата коренна раса, когато в средата на Лемурийската епоха човешкият дух проблясва за първи път в човешкото тяло, такива водачи идват в човешката раса. Когато хората са били млади, когато са били още деца, те не са могли да се водят сами. Но техните водачи не са били от същата природа като тях самите. Тези Същества, които вече бяха достигнали по-

висок етап на развитие в еволюция, различна от човешката, бяха толкова напреднали, че можеха да бъдат водачи на човешката раса, преди духът да се е въплътил в телата на хората.

Това бяха свръхчовешки същества. Тези свръхчовешки същества са от два вида. Единият вид, които вече бяха лидери по времето, когато по отношение на Духовното хората бяха все още деца, тези Същества вече бяха напреднали толкова далеч, че бяха достигнали етап, който човечеството ще достигне едва в далечното бъдеще. Тези високо развити индивидуалности, Ману, се наричат на езика на езотеризма „Светите Духове“.

Втората категория Същества вече бяха по-близо до човешкото ниво, но все още свръхчовешки. Те се наричат „Синове Божии“. А следващата група индивидуалности бяха тези, които вече бяха хора сред хората.

Ако се върнем към средата на Лемурийската епоха и разгледаме цялата еволюция на човека, ще открием три степени на индивидуалности, които имат нещо общо с човечеството. Съществува група от много възвишени индивидуалности, които много, много отдавна, в далечното минало, вече са преминали през етапите на еволюция, които човекът ще достигне едва в далечното бъдеще. Те са „Светите духове“. Втора група са „Синове Божии“. Те стоят по-близо до човека, но въпреки това са много по-възвишени от него. И третата група са тези, които като човешки същества са били все още деца, но въпреки това са били най-напредналите сред тези ранни хора. Те са „Бащите“ или „Питри“.

Следователно имаме три категории същества и тези три категории същества са водачите и водачите на човечеството.

Ако сега се върнем отново към началото на Петата коренна раса, ще открием свръхчовешкия Ману, от когото е даден великият импулс. Но в хода на Петата коренна раса се случва нещо много важно, а именно, че в хода на Петата коренна раса самите хора напредват дотолкова, че малцина от тях ще могат да поемат в свои ръце духовното ръководство на човешката раса. Тези, които наричаме „Бащи“ или „Старейшини“, тогава ще могат да ръководят и водят хората, както преди са били водени от свръхчовешките същества. Така ръководството и лидерството на човечеството преминава от Ману към онези, които са „Човешки братя“, „Братя на хората“.

Светите Духове, Синове Божии, Отците, стават водачи на човешката раса в последователните епохи от време. „Отците“ са наричани още „Старейшини“. Когато Словото прие човешка форма, както казва авторът на Апокалипсиса, това Слово, Логосът, прие човешка форма като „Син“, точно както преди Словото прие човешка форма като Дух, или тъй като християнският езотеризъм нарича Духа „Ангел“, преди Словото да стане Плът, Словото беше „Ангел“. Това е християнският езотеризъм. Първо Словото или Логосът е Ангел, след това Словото стана Плът като Син и след това Словото ще стане „Старейшина“ или „Отец“. Това са

последователните етапи. Християнските Посветени винаги са разбирали това. Но думите им трябва да бъдат правилно разбрани.

Павел, един от най-великите християнски посветени, можеше само да загатне за тези дълбоки тайни. Но той даде индикация за това, което току-що казах. Когато Словото все още беше Ангел, Словото все още беше на свръхсетивния план.

Словото се говори от облаците, от свръхсетивния план, когато се провъзгласяват Заповедите. Епохата на „Закона“ е ерата на „Обещанието“. Времето на Закона беше, когато Словото беше Ангел. След това Словото стана Плът и по-късно Словото ще стане „Старейшина“ или „Отец“. Павел беше Посветен и провъзгласи това в Посланието до галатяните със следните думи:

„Законът не е от вяра, но човекът, който го изпълнява, ще живее чрез него. Христос ни е изкупил от проклятието на закона, като е станал проклетие за нас; защото е писано: „Проклет всеки, който виси на дърво“, за да може благословието на Авраам да дойде върху езичниците чрез Исус Христос, за да можем да приемем обещанието на Духа чрез вяра. Братя, говоря по човешки; макар че е само човешки завет, но ако се потвърди, никой не го отменя, нито добавя към него. А обещанията бяха дадени на Авраам и на неговото потомство. Не казва „и на потомството като на мнозина“, а като на едно и на твоето потомство, което е Христос. И това казвам, че завета, който беше потвърден от Бога предварително в Христос, законът, който беше четиристотин и тридесет години по-късно, не може да отмени, за да направи обещанието недействително. Защото, ако наследството е от закона, то не е вече обещание; но Бог го даде на Авраам чрез обещание. Защо тогава служи законът? Той беше добавен поради престъпления, докато потомството трябваше да дойде, на когото беше дадено обещанието; и то беше постановено от ангели чрез ръката на ходатай. А ходатай не е ходатай на единия; но Бог е един. Тогава законът против обещанието на Бога ли е? Да не се махай от Бога; защото, ако беше даден закон, който можеше да даде живот, наистина правдата щеше да бъде чрез закона.“

Други пасажии също показват, че Словото е било Ангел, но впоследствие е станало Плът. Какво се е случило чрез превръщането на Словото в Плът? На подрасите на Петата Коренна Раса е било провъзгласено как трябва да се развиват в бъдещето. В „Писмата до седемте Общности“ авторът на Апокалипсиса посочва как протича еволюцията. Не всички човешки същества достигат целта, не всички, които са влезли в този еволюционен процес, достигат целта в определеното време. Случва се нещо много важно. За да го разберем правилно, нека се запитаем: Как авторът на Апокалипсиса ни помага да разберем Отците, Старейшините? Намираме ли самите Старейшини в Евангелието? Да, те са там по времето, когато Ангелът е станал Син. По това време Отците все още не са готови да приемат Словото в себе си. Те трябва да чакат бъдещо време. В епохата на Обещанието Отците не са напреднали достатъчно. Те ще разберат Словото едва в края на Петата Коренна Раса, когато в себе си, като Бащи, ще разберат какво е останало скрито от тях по времето, когато Христос, техният Учител, е бил на земята. Дванадесетте Ученици са Старейшини. Те са предопределени отново да дойдат в присъствието на Христос.

Тогава, в края на Петата Коренна Раса, Книгата, която им е била дадена запечатана, ще бъде разпечатана.

Отново се случва нещо от особено значение в еволюцията. Казват ни какви ще бъдат условията, когато Петата коренна раса е напреднала до точката, в която трябва да се реши дали е дошло времето за преход към Шестата коренна раса. Ще посоча само неща, за които ще говоря по-подробно в по-късни лекции.

Идването на Шестата коренна раса се обявява чрез звука на тръби. Цитат от Откр. IV;12 „И четвъртият ангел затръби, и третата част от слънцето биде поразена, и третата част от луната, и третата част от звездите; така че третата част от тях потъмня, и денят не светеше една трета част от него, както и нощта.“

Това се отнася до третата част, която е останала назад, което обаче не е трябвало да се случи. Писмата до общностите съдържат не само предупреждения и наставления, но и остри укори. Не всички достигат целта. Една трета част (от човечеството) отпада напълно от еволюцията. Следователно имаме една трета, която ще постигне целта, една трета, която изостава, и една трета, която не достига целта и отпада напълно. Една трета постига целта си, втора трета ще я постигне едва по-късно, образувайки заедно две трети; и в края на Петата Коренна Раса само една трета от тези, които са започнали еволюцията, ще са достигнали необходимия етап на развитие.

Седемдесет и двама старейшини бяха призвани да влязат в еволюция и да се развият до по-нататъшни етапи. Наставленията към общностите, които старейшините трябваше да водят, показват, че само една трета достигат целта. Ако вземем една трета от 72 старейшини, имаме 24 старейшини, които все още ще бъдат там, когато седемте печата на Книгата бъдат отворени. Това откровение за Божието величие е нещо, което беше провъзгласено чрез появата на Христос. Цитат от Откровение IV: „След това погледнах и ето, врата се отвори на небето и първият глас, който чух, беше като тръба, която говореше с мен; който казваше: „Качи се тук и ще ти покажа нещата, които трябва да станат след това.“ И веднага бях в Духа; и ето, престол беше поставен на небето, и на престола седеше Един. И седящият беше на вид като камък яспис и сардина, и около престола имаше дъга, наглед като смарагд. И около престола имаше двадесет и четири престола, и на престолите видях двадесет и четири старейшини, седнали облечени в бели дрехи, и имаха на главите си златни венци. И от престола излизаха светкавици и гръмотевици и гласове, и седем огнени светила горяха пред престола, които са седемте Божии Духа. И пред престола имаше стъклено море, подобно на кристал, и посред престола четири живи същества, пълни с очи отпред и отзад. И първото същество беше като лъв, и второто същество като теле, и третото същество имаше лице като човешко, и четвъртото същество беше като летящ орел. И четирите живи същества имаха всяко от тях по шест крила около себе си; и бяха пълни с очи отвътре, и нямаха покой денем и нощем, казвайки: Свят, свят, свят Господи. Всемогъщият Бог,

Който беше, е и ще дойде. И когато тези зверове отдадоха слава, почит и благодарение на Този, Който седи на престола, Който живее до вечни векове, двадесет и четиримата старейшини паднаха пред Този, Който седи на престола, и се поклониха на Този, Който живее до вечни векове, и положиха короните си пред престола, казвайки: „Достоен си, Господи, да приемеш слава, почит и сила, защото Ти си създал всички неща и по Твоя воля те са и са били създадени.“

Това е бъдещият етап от еволюцията, когато тези, които са победили, ще станат Бащи в истинския смисъл.

Казах, че това, което някога се е случило в дълбоката тайна на Мистериите, ще бъде разкрито в по-късни времена. Казах ви, че явяването на Христос на земята е било представено в гръцките Мистерии. Това, което тогава е било тайна, е било разкрито чрез явяването на Христос. Можем да влезем в гръцките Мистерии и там да видим Страстите, Смъртта, Възкресението и Възнесението. Седемте печата принадлежат на бъдещето. Ако тогава бъде провъзгласена и една мистерия, тя отново ще бъде мистерия, чийто печат принадлежи на още по-късно бъдеще.

Доколкото е възможно, ще ви разкажа за една мистерия, която се чества още от времето на древните индийски Риши и е от най-дълбоко значение. Ще се опитам да я предам по следния начин, символично. Има кон, с повдигнат преден крак. Върху този кон седи божествена фигура с лък. Фигурата дава знак и конят стъпква змия по главата с крака си. Това е конят Калки. Това означава, че всичко от по-нисша природа отпада, че ще дойде бъдеще, когато Синът на Боговете, този, който седи на коня, ще дойде и който, като цар, украсен с короната, ще донесе откровението за това, което е скрито в книгата със седемте печата. Това е мистерия, която може да се намери навсякъде. Аз успях да я покажа само по изцяло външен начин. Но днес това все още е мистерия, която може да бъде преживяна и видяна само от апокалиптик, но в бъдеще времената ще бъдат разкрити в нас, точно както Йоан ни е разкрил и записал разпечатването на стария свят. Тогава ще осъзнаем, че това сочи към времето, когато старейшините, отците, получават откровението за това, което е в основата на тази тайна и се разкрива при нейното разпечатване.

Цитат от Откр. VI:1-3 „И видях, когато Агнето отвори един от печатите; и чух като гръмов глас едно от четирите живи същества да казва: Ела и виж. И видях, и ето бял кон, и Онзи, Който яздеше на него, имаше лък; и даде му се корона, и той излезе победоносно и за да победи. И когато отвори втория печат, чух второто животно да казва: Ела и виж.“

Това се повтаря четири пъти. Разкриването на тайната на Отците, както е заложена в християнството, е най-значимото от всички думи, изречени в Мистериите. Откъде идва човекът? Накъде води неговото развитие? От Отца към Отца. Това се разкрива чрез Посредника. „Никой не дохожда при Отца, освен чрез Мен.“

Цялата световна еволюция, тази на миналото и тази на бъдещето, всъщност намира израз в Апокалипсиса. Дори тези индикации са от най-елементарен вид. Първо

трябва да можем да използваме думите на Апокалипсиса в истинския им смисъл. Ще учим все повече и повече от тях.

Днес исках само да събудя усещането, че потапяйки се в това произведение, човек осъзнава, че неговите дълбини са неизчерпаеми. В това мога да ви уверя:

Апокалипсисът е едно от онези писания, пред които се учим на истинско смирение, истинско благочестие и чрез което се учим на това, което индийският езотерик нарича Вярa (Glauben). Има едно преживяване, което ни предава тази Вярa в най-дълбок смисъл, и то е следното: След като сме положили усилия да разберем такова писание, ние вярваме, че отначало знаем малко за него. Но когато се опитаме да се задълбочим в него още по-дълбоко, доколкото ни позволяват силите, откриваме, че предишното ни тълкуване е било напълно детинско. Осъзнаваме, че едва сега правилно разбираме казаното. И след като направим това и след известно време отново поемем книгата, същото преживяване се повтаря. Когато това се случи няколко пъти, при нас идва Шрадда (Вярa). Ние се потапяме отново и отново в такова писание, намирайки в него все по-големи дълбини. Това е неизчерпаемият извор на подобни писания, които можем да четем с непоклатима увереност, но никога не можем да стигнем до края на смисъла им. Това е едновременно с това и подтик да бъдем смирени в отношението си към подобни писания, да се задълбочаваме в тях все по-дълбоко. Тогава ще ни стане ясно, че ако изглежда, че е намерено наистина дълбоко обяснение, то ще става още по-дълбоко с течение на времето. От това извира съзнанието, че най-големите съкровища, дадени на човека, не произтичат от човешкото несъвършенство, а от божественото съвършенство, защото това е наистина божествена мъдрост, откровение на божествената мъдрост. Документи на мъдростта ни са дадени в тези книги. Нашето разбиране за тях е все още слабо, защото тези писания идват при нас не от хората, не отдолу, а отгоре, чрез боговете. Трябва да се развием до техните висоти. Това дава на езотерика усещане за истинността на думите, които трябва да станат част от самия му живот, трябва да бъдат неговата водеща максима и които трябва да проникнат все по-дълбоко в теософите. Защото не догматичното знание, не доктриналното знание прави човека теософ, а фактът, че е пропит до мозъка на костите си с мъдростта на това изказване, че цялото му умствено и емоционално състояние е изпълнено с мъдростта, която то съдържа: Най-висшето – то е дадено от Първичното Начало; Най-висшето – то ще бъде разбрано чрез човека в края на дните.

